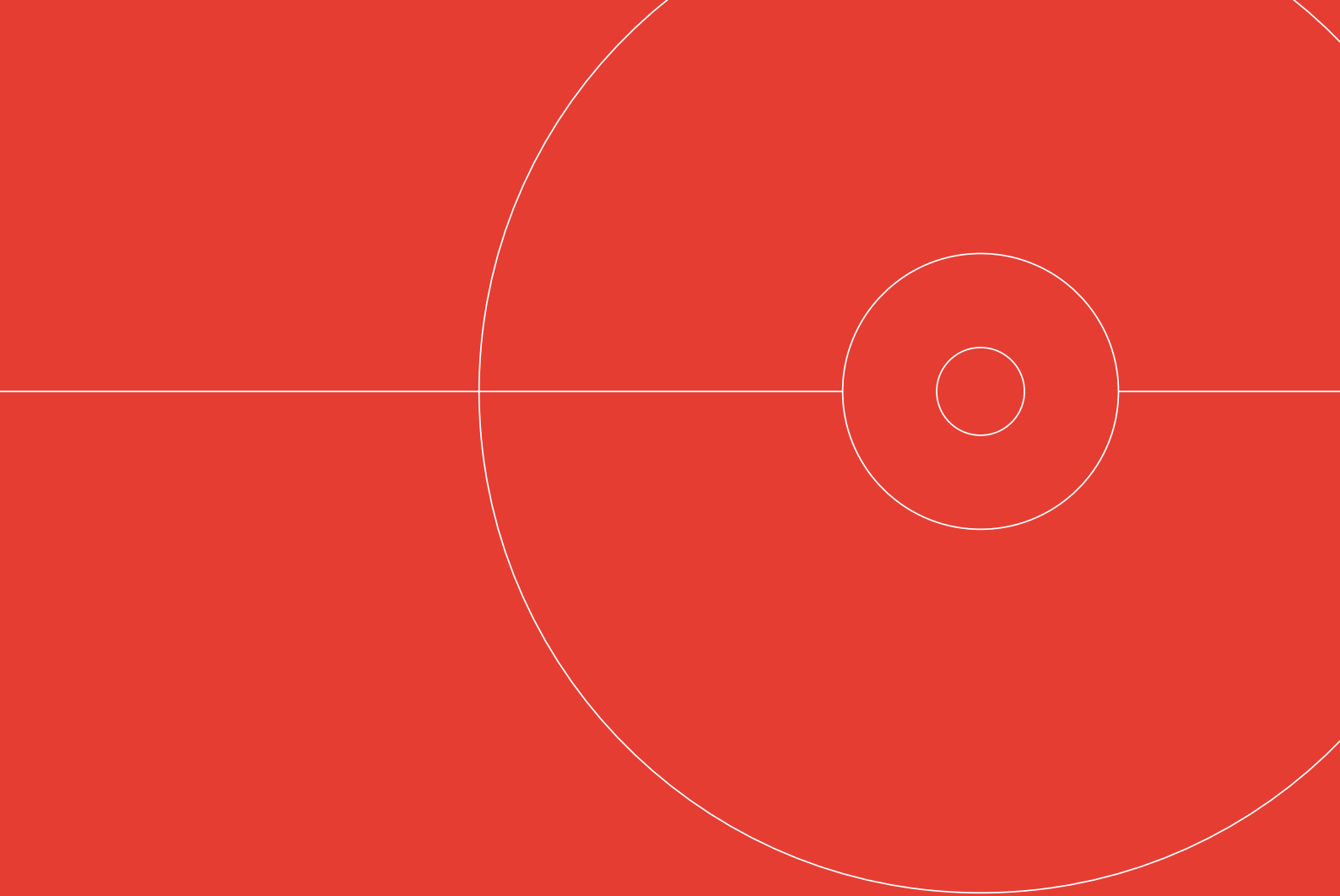

Idrotten Vill

– Idrottsrörelsens idéprogram

Antagen av RF-stämman 2019

Idrotten Vill

Form & produktion: Normy AB, 2019

Text: Riksidrottsförbundet

Foto: Bildbyrå

Innehåll

Inledning 5

Idéprogrammets syfte 5

Idéprogrammets roll 5

Hur vi definierar idrottsrörelsen 6

RF:s verksamhetsidé 7

Idrotten ger 7

Fysisk utveckling 8

Psykisk utveckling 8

Social utveckling 8

Kulturell utveckling 8

Visionen: Svensk idrott – världens bästa! 9

Ledarskapet 10

Världens bästa idrott! 10

Värdegrunden 11

Glädje och gemenskap 11

Demokrati och delaktighet 11

Allas rätt att vara med 11

Rent spel 12

Idrottsrörelsens organisering 13

Idrottsrörelsen, bildningen och utbildningen ... 14

Idrottens indelning 15

Idrottsrörelsen i samhället 15

Idrotten och kommersialiseringen 16

Svensk idrott i världen 17

Vart är idrottsrörelsen på väg? 18

INLEDNING

Tillsammans är vi idrottsrörelsen

I have a dream. Orden kan vara de mest berömda någonsin. De uttalades av den amerikanska medborgarrättskampen Martin Luther King Jr på trapporna till Lincoln Memorial i Washington D.C. år 1963. Att ha en dröm, en vision, eller en idé om hur framtiden ska se ut är ett viktigt första steg på väg mot att göra morgondagen till något annat än idag.

Idrotten Vill är namnet på idrottsrörelsens idéprogram – den samlade idrottsrörelsens sätt att beskriva vår vision och vår idé om hur vi vill bedriva vår verksamhet, idag och i framtiden. I grunden handlar det om att vi vill vara en samhällskraft som bidrar till en mer hållbar värld där vår verksamhet främjar tolerans, inkludering, folkhälsa och människors egenmakt. Det är en stor, viktig och ambitiös målsättning men den är inte omöjlig. Idrottsrörelsens förmåga att sätta utmanande mål, lägga en plan och arbeta hårt för att genomföra den är del av vårt dna. Det är det som gör oss till det vi är – en idrottsrörelse som vill och kan vara världens bästa.

Idéprogrammets syfte

Idrotten Vill riktar sig till ledare inom idrotten på strategisk nivå – nationellt, regionalt och lokalt – samt till ledare inom för idrotten andra relevanta sektorer såsom kommun, region, stat, näringsliv och civilsamhälle. Dokumentet ska också kunna läsas och förstås av alla som är intresserade av idrottsrörelsens ideologiska grunder, förhållningssätt och roll i samhället.

Idéprogrammet Idrotten Vill formulerar visionen om att bidra till en hållbar värld och den ideologi, de värderingar och de ställningstaganden som idrottsrörelsen bygger på. En ideologi kan beskrivas som en sammanfattning av de idéer, tankar och principer

som lägger grunden för en ideal verksamhet. Idrotten Vill finns därför till för att levandegöra och fördjupa det som är fastslaget i första kapitlet i Riksidrottsförbundets stadgar, nämligen verksamhetsidén, visionen och värdegrunden.

Idéprogrammets roll

För att ett samhälle ska fungera finns det lagar. Lagarna, av vilka ett antal dessutom är grundlagar, beslutas av folket det vill säga av Sveriges riksdag. Regeringen har sedan möjlighet att besluta om förordningar medan en myndighet kan utfärda föreskrifter, med stöd i lag och förordning. Inom idrottsrörelsen finns motsvarande regelhierarki. Det är folket, medlemmarna, som via representation beslutar om idrottsrörelsens lagar, det vill säga stadgarna. Riksidrottsförbundets stadgar blir därmed det regelverk som blir styrande för alla underliggande medlemsorganisationer. På samma nivå, lagnivån, finns *Idrottens Antidopingreglemente* och *Idrottens reglemente om otillåten vadhållning samt manipulation av idrottslig verksamhet*, också fastställda av RF-stämman. Riksidrottsstyrelsen har sedan, enligt stadgarna, möjlighet att utfärda anvisningar till stadgarna som till exempel *Anvisningar för barn- och ungdomsidrott* och *Idrottsrörelsens uppförandekod*.

Idrottsrörelsens idéprogram Idrotten Vill är i detta sammanhang att betrakta som en utvecklad beskrivning av innebörden i 1 kap RF:s stadgar. Medan stadgarna är bindande är tanken att Idrotten Vill ska inspirera föreningar och förbund att bedriva sin verksamhet så att den uppfyller och levandegör stadgarnas innebörd.

För att genomföra detta på bästa sätt behöver vi dialog, diskussioner och konstruktiva samtal. En folkrörelsens största hot är att det blir tyst bland medlemmarna, för tystnad betyder att engagemanget dör och att rörelsen i förlängningen stannar av. Andan i Idrotten Vill är den totalt motsatta. Kring orden och innebörden i detta dokument ska idrottsrörelsen debattera och mötas. Det är så vi gemensamt utvecklar det bästa vi har – vår idrott.

Hur vi definierar idrottsrörelsen

Idrottsrörelsen definieras som alla förbund som är anslutna till Riksidrottsförbundet och deras medlemsföreningar. Till idrottsrörelsen hör också stödorganisationerna RF och dess distriktsförbund som stödjer, leder och företräder idrottsrörelsen. Till idrottsrörelsen hör också SISU Idrottsutbildarna som utbildar och bildar idrottsrörelsen, Sveriges Olympiska Kommitté samt Sveriges Paralympiska Kommitté som förbereder och leder det svenska deltagandet i olympiska respektive paralympiska spel. IdrottsAB organiseras också inom idrottsrörelsen men har inte rösträtt inom idrottsrörelsens demokratiska system.

01

RF:s verksamhetsidé

Med idrott avses organiserad fysisk aktivitet där träning och möjlighet till tävling bidrar till välmående.

Den fysiska prestationen har mer än försumbar betydelse. Idrottsrörelsen lägger särskild vikt på följande fyra områden:

Fysisk aktivitet

Det fysiska momentet är av mer än försumbar betydelse för själva aktiviteten, prestationen och resultatet.

Träning

Idrotten består av träning och lek som ger möjlighet till fysisk, mental, social eller kulturell utveckling.

Tävling

Idrotten har definierade tävlingsregler som bestäms och ägs av idrottens organisation.

Välmående

Idrotten bygger på att ha roligt, må bra och utvecklas under hela livet. Hälsa, trivsel och välbefinnande är normgivande.

Idrotten inom idrottsrörelsen ger inte bara fysisk aktivitet och därmed fysisk utveckling.

I det sammanhang som idrott bedrivs, tillsammans med andra, erbjuds också en gemenskap som i sin tur bidrar till stora mått av psykisk, social och kulturell utveckling. Att vara med i en förening betyder också att ingå i en demokrati, att kunna göra sin röst hörd och att

gemensamt ta ansvar för att verksamheten följer de principer föreningens medlemmar vill att den ska byggas på. Idrottsrörelsens verksamhetsidé, själva essensen av det vi vill vara, är därför:

”Vi bedriver idrott i föreningar för att ha roligt, må bra och utvecklas under hela livet.”

Idrotten ger

När idrott utövas enligt de intentioner som Idrotten Vill beskriver, skapar den glädje, gemenskap, engagemang och samhörighet.

Idrottsrörelsen efterlever FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna, FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) och FN:s internationella konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Idrottsrörelsen vill också bidra till FN:s 17 globala mål för hållbar utveckling (Agenda 2030). Med FN:s deklarationer och konventioner följer till exempel att alla människor är lika mycket värda och att samma rättigheter gäller lika för alla människor. Alla människor ska ha rätt att säga vad de tycker och att utöva vilken religion de vill, eller ingen alls. Alla människor ska också kunna välja att vara med i föreningar.

Ett barn är varje människa under 18 år. Kärnan i barnkonventionen är respekten för varje barn som individ med egna rättigheter. Barn är inte föräldrars eller andra vuxnas ägodelar. Varje barn, oavsett bakgrund, har rätt att behandlas med respekt och vid alla beslut som rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. Barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Barnets åsikt ska beaktas i förhållande till barnets ålder och mognad.

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning tydliggör bland annat att personer med funktionshinder ska ha samma möjligheter till idrott som andra.

FN:s 17 globala mål för en hållbar utveckling (Agenda 2030) syftar till att leda världen mot en hållbar och rättvis framtid. Med utgångspunkten i att såväl stater som företag, organisationer och enskilda medborgare

har ett ansvar att bidra till målens uppfyllnad, så omfattas även idrottsrörelsen. Genom Idrotten Vill och med idrottsrörelsens gemensamma värdegrund tar vi ansvar för att främja tolerans och respekt, öka kvinnors och ungdomars, enskilda personers och samhällens egenmakt liksom till målsättningar i fråga om hälsa, utbildning och social inkludering. I förlängningen tar idrottsrörelsen därmed ansvar för en mer hållbar värld.

Fysisk utveckling

Kroppen är ämnad för aktivitet. Idrott är, bland mycket annat, fysisk aktivitet. Därför är idrott bra och utvecklande för oss människor. Genom idrottsverksamheten tränar vi och utvecklar kroppen så att vi mår bra och kan prestera mera såväl på idrottsbanan som i vardagen. Fysisk förmåga och fysiskt välmående påverkar människan på många sätt. Utöver att det skapar förutsättningar för ett långt och gott liv ger det också en tro på den egna förmågan – jag kan, jag vill! – som kan påverka välbefinnandet i flera avseenden. Idrotten har på så sätt stor betydelse för folkhälsan. Idrottsrörelsen kan erbjuda fysisk aktivitet i många olika former och med olika intensitet. Fysisk aktivitet har också en direkt påverkan på välmående och psykisk hälsa.

Psykisk utveckling

Genom idrott får vi utlopp för glädje och spontanitet, vi trivs och mår bra. Den som behöver utmaningar och mål att sträva mot kan finna det i idrotten. I idrotten finns ett inbyggt tävlingsmoment som inspirerar oss att testa våra gränser, att utvecklas, uppnå bättre resultat och att prestera mer. Samtidigt kan idrott vara spännande och utvecklande utan att för den skull ställa krav på tävlingsresultat. Tävla går förstås att göra med andra, men också i allra högsta grad med sig själv. Att lära och utveckla förmågor liksom att nå uppsatta mål skänker tillfredsställelse för många, oavsett nivå. Att kämpa tillsammans med andra för att nå mål ger erfarenheter som är värdefulla också i andra sammanhang.

Social utveckling

Idrott skapar gemenskap. För många är kamratskapet i föreningen ett avgörande skäl att engagera sig. Föreningen erbjuder en trygg social gemenskap. Människor lär sig att respektera och umgås med andra människor, också över generationer och kulturer. Genom ledarna får de positiva förebilder. Samhörigheten i föreningen motverkar ofrivillig ensamhet. Idrott i förening ger därmed ett mervärde som ska vara tillgängligt för alla. Föreningen är en enkel organisationsform. Den utvecklas av medlemmarna och deras ambitioner och blir det medlemmarna vill att den ska vara. Det finns många sätt att skapa samhörighet, delaktighet och engagemang. Den moderna föreningen fångar dessa och möter de behov som medlemmarna har.

Kulturell utveckling

Genom sin verksamhet bidrar idrotten till en Orts eller en regions utveckling och skapar en känsla av sammanhang och tillhörighet. Idrotten är en central och folkkär del av vårt kulturarv och har en stark attraktionskraft på människor i alla samhällsskikt och i alla åldrar. Inom idrotten lär vi oss fungera tillsammans med andra, att ta ansvar, utvecklas och att göra vårt allra bästa.

Idrottsföreningen erbjuder en miljö där människor från olika delar av samhället, närområdet, staden eller till och med världen kan komma samman med ett språk som är gemensamt. Idrottens språk talas av alla oavsett härkomst, nationstillhörighet eller socioekonomisk status. Idrotten förenar, utbildar, bildar, skapar samhörighet och bidrar till en socialt hållbar utveckling.

02

Visionen: Svensk idrott – världens bästa!

Svensk idrottsrörelse vill vara bäst i världen för alla på alla nivåer. Vi vill ständigt utvecklas och förbättras både till form och innehåll. Det bygger på en självstyrande och samlad idrottsrörelse med starka förbund och föreningar samt en bildnings- och utbildnings-verksamhet i världsklass.

Världens bästa barnidrott är den som fångar intresset hos varje enskilt barn och lägger grunden för det som ska bli en livslång relation med idrotten. Inom ungdomsidrotten bygger världens bästa idrott vidare på engagemanget och ger möjligheten för den som vill idrotta mycket att göra det och den som även har andra intressen att utveckla både dessa och sin idrottsliga medverkan. Världens bästa vuxenidrott är lika engagerande och entusiastmerande som idrotten för barn och ungdomar. Den ger utrymme för de som vill tävla att göra det på sin nivå, vare sig det är bland de bästa i världen eller med kompisarna. Samtidigt kan den som vill träna och utvecklas, kanske tävla med sig själv, göra det under hela livet men utan tankar på resultat att jämföra med andra. Oavsett vilket håller verksamheten en sådan kvalitet att den som vill idrotta väljer att göra det inom idrottsrörelsen.

Idrottsrörelsen kan, i kraft av sitt självstyre inom förbund och föreningar, starkt bidra till sin egen

utveckling och framtida förnyelse. Detta är folk-rörelsens allra största tillgång. Om alla medlemmar engagerar sig i hur verksamheten ska utvecklas för att bli – och fortsätta vara – världens bästa idrott, då kommer idéerna och ambitionerna automatiskt.

Inom idrottsrörelsen är tävling ett återkommande element. Tävling skulle till och med kunna beskrivas som självaste livselixiret för idrott. Verbet tävlas ursprungliga innebörd sägs komma från latinets *competere* vars betydelse snarast kan översättas som att sträva tillsammans. Precis så fungerar det inom idrottsrörelsen. Vi strävar tillsammans och utvecklas mot höjder vi inte trodde var möjliga, där tävling är ett naturligt element som inspiration till fortsatt utveckling och framtida mål. Idrottsrörelsen är stolt över att erbjuda tävling och vill göra det på ett sådant sätt att skillnader som beror av fysisk mognad minskas bland barn och ungdomar, och ersätts med ett ökat fokus på utveckling där var och en får stimulans av tävling som utmanar varje individs nuvarande färdighetsnivå.

Ledarskapet

Det ledarskap som utvecklas inom idrottsrörelsen är uppskattat och eftertraktat av många, både utanför idrotten och bortom vårt lands gränser. Ledare vars filosofi bygger på idrottsrörelsens värdegrund skapar både resultat och effektivt fungerande och välmående individer som är rustade för både idrott och annat de kan tänkas vilja ägna sig åt. Ledarrollen är ett förtroendeuppdrag som enbart kan innehas av den som andra, det vill säga de som utser och de som ska ledas, har förtroende för. Att vara ledare är ingen rättighet – det är en roll som ledaren tilldelas i förtroende. Om förtroendet av någon anledning förbrukats och bedömningen är att det inte går att återskapa, ska ledaren skiljas från sitt uppdrag. När ledarrollen handlar om ledarskap för barn är det vuxnas ansvar att säkerställa att ledarna har det förtroende som krävs.

Idrottsrörelsen bygger i allt väsentligt på det ideella ledarskapet. Idrottsledare ägnar varje år många timmar åt idrotten, som aktivitetsledare/tränare eller förtroendevalda föreningsledare. Mängder av funktionärer erbjuder sin tid för att få idrottens verksamhet att fungera. Alla dessa har kärleken till idrotten och intresset för de människor som finns där gemensamt. Denna svenska idrottsmodell lägger en plattform där väldigt många har möjlighet att ägna sig åt idrott.

Tack vare en engagerande, inspirerande och attraktiv verksamhet väljer många att stanna inom idrottsrörelsen under hela livet, som aktiv idrottare, ledare och/eller funktionär. Genom sin påverkan på så många delar av samhället gör idrottsrörelsen Sverige väldigt mycket starkare.

Idrottsrörelsen vill att verksamheten ska genomsyras av hög kvalitet och där bär ledarna, tillsammans med andra i verksamhetens närhet, ett stort ansvar för den kontinuerliga utvecklingen. Deras roll består av att både stötta idrottslig utveckling och av att förmedla idrottens grundläggande värderingar. Nästan alla barn och ungdomar i landet är under någon period av sitt liv med i idrottsrörelsen. Det ger idrottsledarna, unga som vuxna, mycket stora möjligheter att påverka och utveckla morgondagens vuxna och därigenom bidra till ett bättre samhälle.

Världens bästa idrott!

Utan det ideella ledarskapet skulle idrottsrörelsen inte vara vad den är. Det är ledarnas skiftande bakgrund, olika perspektiv och gemensamma kompetens som gör den upplevelse som såväl ledare som idrottsaktiva får av idrottsföreningens verksamhet så speciell. I den ideella föreningen står syftet och ändamålet att bedriva idrottslig verksamhet i centrum. Världens bästa idrott, på alla nivåer, är den idrott som erbjuder aktivitet, glädje och gemenskap i en miljö där alla i demokratisk ordning kan vara med och påverka och ta ansvar för verksamhetens utformning.

För idrottsrörelsen är världens bästa verksamhet också ett kvalitetsmått att sikta mot. En strävan efter att ständigt vilja utvecklas, bli bättre och därigenom ge många människor möjligheten att utöva idrott utifrån sin ambitionsnivå. Denna inställning ska genomsyra hela idrottsrörelsen.

03

Värdegrunden

Idrottsrörelsens värdegrund består av fyra grundläggande principer. Dessa är beslutade av RF-stämman, de ingår i RF:s stadgar och är vägledande för all verksamhet som bedrivs inom ramen för RF:s medlemsförbund och deras föreningar.

I stadgarna står att verksamhet ska bedrivas i enlighet med vision, verksamhet och värdegrund. På det sättet blir värdegrunden ett sätt att styra verksamheten. Idrottsrörelsen vill att medlemmarna i föreningen använder värdegrunden som riktmärke då man diskuterar och så småningom enas om den verksamhet som ska bedrivas i föreningen. Genom att alla lever och leder enligt svensk idrotts värdegrund blir svensk idrottsrörelse en central kraft i utvecklingen av ett socialt hållbart samhälle.

Värdegrunden består av:

✓ Glädje och gemenskap

Glädje och gemenskap är starka drivkrafter för att idrotta. Vi vill bedriva och utveckla all verksamhet så att vi ska kunna ha roligt, må bra och utvecklas under hela livet.

Glädje och gemenskap är också ett förhållningssätt, bland annat till tränar- och ledarskap. Med detta som grund lockar verksamheten människor att ge av sin tid dels för att stötta och hjälpa andra men också för att glädjen, gemenskapen och delaktigheten i uppdraget är belöning i sig själv.

✓ Demokrati och delaktighet

Föreningsdemokrati innebär att alla medlemmars röst har lika värde. Delaktighet innebär att alla som deltar får vara med och bestämma om och ta ansvar för sin verksamhet. Demokrati och delaktighet ska utövas jämställt och oavsett bakgrund.

Idrottsrörelsen kan och vill göra en stor insats för människors upplevelse av och förståelse för demokrati. Idrottsrörelsen vill att barn och unga ges mycket stora möjligheter att både göra sin röst hörd och att påverka den verksamhet de är del av. Barnkonventionen säger att barn ska ges möjligheten att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. I omklädningsrummet såväl som på idrottsarenan bygger det goda ledarskapet på involvering, medbestämmande och människors rätt att utvecklas.

Att påverka verksamhet och att vara en del av den, för såväl ung som äldre, innebär också att rent praktiskt göra insatser i verksamheten. Delaktighet är att gemensamt verka för en bättre verksamhet, där vi med lyhördhet och respekt inför varandra gör den idrottsliga verksamheten och föreningen till det vi vill att den ska vara. Idrottsrörelsen vill vara en skola i demokrati för barn och unga, där ungas åsikt ska beaktas och medverkan möjliggöras i förhållande till barnets ålder och mognad.

Viktiga beståndsdelar i demokrati är öppenhet och transparens där alla medlemmar ges möjligheten att bilda sig sin egen uppfattning om verksamheten, göra sin stämma hörd och påverka verksamhetens inriktning.

✓ Allas rätt att vara med

Allas rätt att vara med innebär att alla som vill ska kunna vara med utifrån sina förutsättningar. Alla som vill oavsett kön, könsidentitet och uttryck, etnisk och social bakgrund, religion/trosuppfattning, funktionsförmåga, sexuell läggning eller ålder får vara med i föreningsdriven idrottsverksamhet.

Allas rätt att vara med innebär även att politisk åskådning eller uppfattning aldrig kan vara en grund för att utesluta någon. Alla som vill kan bli medlem i en förening. Men för att aktivt medverka i föreningens verksamhet krävs mer än så. Det är föreningens medlemmar, ledare och aktiva som ska säkerställa att föreningens och idrottsrörelsens värdegrund upp-

rätthålls. Därför är alla som vill, och som lever och leder efter idrottsrörelsens värdegrund, välkomna att vara med i den idrottsliga verksamheten.

I vårt land har människor olika möjlighet att delta i samhället. Detta gäller även människors möjlighet att delta i idrottsrörelsen. Till exempel har människor med utländsk bakgrund, företrädesvis flickor, människor i socioekonomiskt svaga områden och människor med någon typ av funktionsnedsättning historiskt inte varit representerade inom idrottsrörelsen i samma utsträckning som andra. Det här vill idrottsrörelsen ändra på och arbetar därför uppsökande och aktivt inkluderande för att påverka människor att både vilja och kunna vara delaktiga.

Idrottsrörelsen vill att kvinnor och män ska ha samma makt att forma idrotten och sitt deltagande i idrottsrörelsen. Idrottsrörelsen vill också kontinuerligt och aktivt syna de normer som präglar idrottens miljöer samt hur de påverkar individer och grupper. Idrottsrörelsen vill vara intressant, relevant och välkomnande för människor oavsett vilka de är och varifrån de kommer. Detta gäller på tävlingsarenan, i omklädningsrummet, på träningen och i styrelserummet.

✓ Rent spel

Rent spel och ärlighet är en förutsättning för tävlande på lika villkor. Det innebär att följa överenskommelser och leva efter god etik och moral. Detta inkluderar bland annat att aktivt arbeta mot doping, matchfixing, osund ekonomi och annat fusk samt mot diskriminering, trakasserier, kränkningar och våld såväl på som utanför idrottsarenan.

Rent spel handlar också om att göra sitt yttersta för att följa gemensamma regler och respektera sina medtävlande. En överväldigande majoritet av idrottsrörelsens medlemmar är barn och de allra flesta barn i vårt land är någon gång medlemmar i en idrottsförening. Därför är ledares, tränares och vuxnas beteende och uppförande, liksom barnens, oerhört centralt för hur vi uppfattar och upplever verksamheten. För att tydliggöra förväntningar och för att beskriva önskat beteende har idrottsrörelsen en egen uppförandekod, en anvisning till RF:s stadgar och dess värdegrund. Där finns mer om vad som ska utmärka ledares och individers förhållningssätt och etiska grundsyn. Du hittar den på www.rf.se.

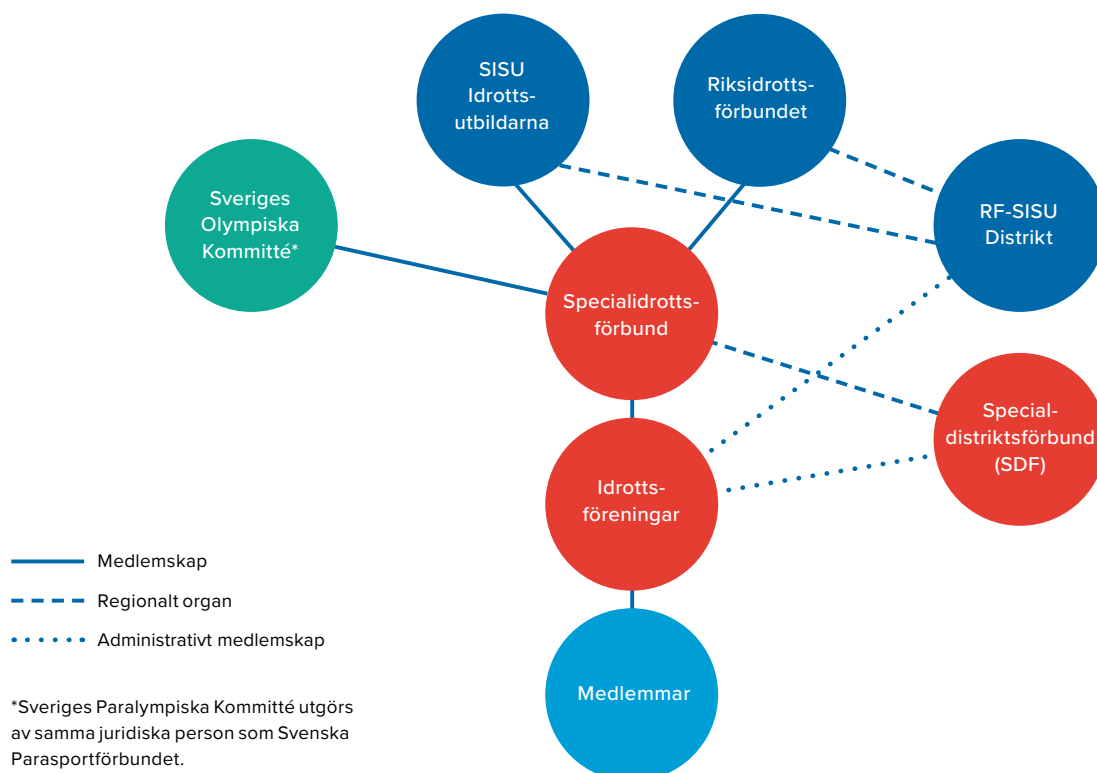
04

Idrottsrörelsens organisering

Vi organiserar vår idrott i självständiga föreningar och förbund som tillsammans utgör en fri och frivillig folkrörelse förenad i Riksidrottsförbundet.

Föreningarna har organiserat sig i specialidrottsförbund, huvudsakligen utifrån olika idrotter eller samlingar av olika idrotter. Några förbund, så kallade fleridrottsförbund, riktar sig i stället till särskilda grupper. Specialidrottsförbunden har det fulla ansvaret för idrottsverksamheten inklusive tävlingsverksamheten inom alla de idrottsgrenar som förbundet administrerar. Specialidrottsförbunden samlar sig som medlemmar i Riksidrottsförbundet, som också är en ideell förening. RF-stämman är idrottsrörelsens högsta beslutande organ.

► Vi är en samlad idrottsrörelse som verkar för samma vision och värdegrund, vilken genomsyrar samtliga förbund och föreningar. Vi värnar om den svenska idrottsrörelsens tradition där elitidrotts- och breddverksamhet sker i nära samverkan, vilket ger inspiration, utveckling och livskraft. Inom idrottsrörelsen respekterar alla förbund och föreningar, såväl elit som bredd, varandras roller och verksamhetsvillkor.

Som inspirationskälla och underhållning är idrotten en betydande ingrediens i människors nöjesliv. Varje dag i veckan finns spännande evenemang, matcher, träningar eller tävlingar att ta del av på plats eller i något av alla de medier som följer såväl idrottens resultat som spännande berättelser och händelser. Idrotten och utövandet av idrotten är samtidigt en viktig del i människors fritid – helt enkelt för att den ger glädje, samhörighet och rekreation.

Basen för idrottsrörelsens verksamhet är människor som sluter sig samman i självständiga föreningar runt en gemensam idé och verksamhet. Idrottsrörelsens organisation och uppbyggnad vilar på associationsformen ideell förening. Alla medlemsorganisationer, från den lilla idrottsföreningen till det stora specialidrottsförbundet, är ideella föreningar.

I en förening finns inga ägare och inget krav på avkastning. Medlemmarna bestämmer ändamålet med verksamheten och hur verksamheten ska utformas. Alla resurser, både ekonomiska medel och ideella insatser, används för att bedriva verksamhet och ett eventuellt överskott används för ny verksamhet.

Förening och förbund ansvarar för sin egen verksamhet genom beslut på årsmöte, och mellan årsmöten genom den styrelse som årsmötet väljer. Medlemmarna i en förening kan och bör därmed ställa sin styrelse till svars om man anser att verksamheten inte följer den inriktning man gemensamt beslutat om.

I ett förbund är det likadant, men där är det föreningarna, som medlemmar, som kan utkräva ansvar av styrelsen som har att genomföra den verksamhet man gemensamt beslutat om. En förening står alltid fri att bedriva den verksamhet föreningens medlemmar på årsmöte bestämmer att man vill bedriva. Men eftersom det i RF:s stadgar står att verksamhet ska bedrivas i enlighet med vision, verksamhet och värdegrund kan en förening som frångår detta inte ingå i idrottsrörelsen. En sådan förening kan uteslutas.

Den ideella föreningen är inte en offentlig verksamhet med det ansvar och de skyldigheter som myndigheter eller förvaltningar har. Eftersom en ideell förening varken är ett företag eller en offentlig verksamhet vill idrottsrörelsen heller inte behandlas som något av dem.

Idrottsrörelsen, bildningen och utbildningen

Idrottsrörelsen som folkrörelse är en betydande aktör när det gäller att ge människor utrymme och möjlighet att lära och växa. SISU Idrottsutbildarna stödjer verksamhet som ligger i linje med statens mål med folkbildningen. Genom vårt arbete tillsammans med landets idrottsföreningar ger vi fler människor möjlighet att öka sin kunskap och bildning för sin personliga utveckling och delaktighet i samhället. På köpet får idrottsrörelsen en bättre föreningsutveckling och ett ökat ansvarstagande i idrottsrörelsens egna demokratiska strukturer. Studieförbundet har tonvikt på lokal verksamhet och stödjer verksamheten i idrottsföreningarna i landets samtliga kommuner, vilket sker genom distriktens konsulenter. Folkbildningen med dess arbetsformer är väl anpassad för idrottsföreningens behov. Genom dessa kan den totala kunskapsnivån bland medlemmarna höjas och utvecklingen av föreningsverksamheten främjas.

Genom SISU Idrottsutbildarna organiseras och genomförs också den idrottsövergripande utbildningen, som kompletteras av specialidrottsförbundens egna utbildningsinsatser. Metoder och material anpassas efter de kontinuerligt förändrade möjligheterna till effektivt lärande. Idrottsrörelsen samverkar fortlöpande med akademien och genomför ofta kortare och längre utbildningar tillsammans med olika lärosäten.

Idrottens indelning

Vi delar in vår idrott efter ålder, syfte och ambitionsnivå. Med barnidrott avser vi i allmänhet idrott till och med tolv års ålder. Med ungdomsidrott avser vi idrott för tonåringar och unga vuxna 13–25 år. Med vuxenidrott avser vi idrott för dem som är över 25 år.

Även om idrottsrörelsen definierar barnidrott som det som pågår upp till och med tolv års ålder är det självklart att även idrottande barn är barn upp till 18 års ålder, helt enligt barnkonventionen.

► *I barnidrotten leker vi och ger barnen tillfälle att pröva på olika idrotter. Att ge barnen möjlighet till allsidig idrottsutveckling är normgivande för verksamheten. Tävlings är en del av leken och ska alltid ske på barnens villkor.*

Barnidrotten tar hänsyn till barns många gånger olika utvecklingstakt. Fokus ligger på grundläggande färdigheter, rörelseglädje och att vilja både prova och

utveckla. Idrott för barn ska bedrivas ur ett barnrättsperspektiv och följa barnkonventionen. Därmed ska barn ges utrymme att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Barnets åsikter ska beaktas i förhållande till barnets ålder och mognad, så att barn får vara med och bestämma och själva påverka den verksamhet som de är delaktiga i. Idrott för barn ska i första hand bedrivas i enkla former i närområdet, tillsammans med andra barn. Även tävlingsverksamhet ska huvudsakligen ske lokalt och resultat ska ges liten uppmärksamhet. Barn mår bra av att utöva allsidig och varierad idrott och ska ha rätt att göra detta. Idrottsledare för barn ska ges möjlighet till kompetensutveckling om ledarskap, pedagogik, om barns fysiska, psykiska och sociala utveckling samt i den egna specialidrotten.

► *I ungdomsidrotten och vuxenidrotten skiljer vi på breddidrott och elitinriktad idrott.*

När i ålder det är aktuellt med någon slags skiljelinje är olika för olika idrotter. Idrottsrörelsen vill att idrottaren själv ska kunna välja väg, där den som vill träna mycket får göra det och den som vill ha utrymme för annat fortfarande ska uppleva det positiva i idrotten. Övergången mellan barn- och ungdomsidrotten ska ske successivt och hänsyn ska tas till individers olika behov som bland annat kan ha att göra med kön, förutsättningar och utvecklingstakt. Idrott för ungdomar upp till 18 år ska också bedrivas ur ett barnrättsperspektiv och följa barnkonventionen. Därmed ska idrottaren ges utrymme att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör denne. Idrottarens åsikter ska beaktas i förhållande till dennes ålder och mognad, så att den aktiva får vara med och påverka verksamheten.

Tävlings- och träningsverksamhet för idrottare oavsett kön ska stimulera till kvalitativ och långsiktig idrottslig utveckling samt motverka utslagning. Alla oavsett kön och ålder ska ges förutsättningar att träna och tävla tillsammans. Idrottare oavsett kön som har ambition att göra en seriös elitsatsning ska ges möjlighet att göra detta under socialt trygga former och med välutbildade tränare, kompetenta inom alla de områden som påverkar både den idrottsliga prestationen och välmåendet. Ledarskapet är centralt för ungdomars vilja och intresse att idrotta. Ledare och tränare i ungdomsidrotten ska ges möjlighet att fördjupa sina kunskaper kring tränings-, tävlings- och mästerskapslära inom den

egna idrotten samt om människors fysiska, psykiska och sociala utveckling. I ungdomsidrotten ska individerna ges möjlighet att utvecklas till att bli sin egen bästa coach och därigenom ges större utrymme att själva påverka den verksamhet de är delaktiga i.

► *Hälsa, trivsel och välbefinnande är normgivande inom idrotten. I den elitinriktade idrotten är prestationsförbättring och goda tävlingsresultat vägledande.*

Idrottsliga framgångar är bra och viktigt för Sverige. Ett kontinuerligt lärande är en förutsättning för att utvecklas som elitidrottare, därför ska svenska idrottsutövare ges möjligheter att, inom ramen för svensk idrotts värderingar, utveckla sin prestationsförmåga maximalt med sikte på att uppnå internationell elitnivå.

Samtidigt ska idrottsrörelsen redan från början förbereda idrottarna för livet efter idrottskarriärens slut genom att möjliggöra dubbla karriärer, det vill säga elitidrott och utbildning eller elitidrott och arbete. Ledarna inom elitidrotten ska ges kontinuerliga möjlig-

heter till kunskapsutveckling genom utbildning, omvärldsbevakning och nätverkande med och lärande av varandra. Idrottarna ska samtidigt få större förståelse för den egna prestationen och faktorer som påverkar denna, likväl som det egna välmåendet.

► *I breddidrotten tjänar även ofta prestation och tävlingsresultat som en sporre.*

Idrottsrörelsen ska vara lyhörd för nya trender och människors växlande behov och önskemål. Detta innebär bland annat att kontinuerligt se över och utveckla den egna tränings- och tävlingsverksamheten.

Idrottsrörelsen i samhället

Idrottens drivkraft är glädjen och gemenskapen i gruppen eller laget, utmaningen och nerven i tävlingen, känslan av att spränga gränser och nå mål samt välbefinnandet av att träna. Samtidigt ger idrotten mervärden för samhället som omfattar så mycket mer än en rolig fritidsaktivitet. Idrottsrörelsen vill vara en central pusselbit i det som kan betraktas som ett hållbart samhälle.

Idrottsrörelsen gör och vill fortsätta göra ännu mer för att bidra till en sund samhällsutveckling. Ofta är idrottsföreningen motorn och det sammanhållande kittet i mindre samhällen och bostadsområden. Eftersom nästan alla barn någon gång under sin uppväxt är med i en eller flera idrottsföreningar har idrottsledare och idrottsrörelsen som helhet en viktig roll för att skapa gemenskap och framtidstro i samhällets alla delar. Med väl genomtänkta strategier vill idrottsrörelsen även vara en positiv kraft när det gäller vår påverkan på klimat och biologisk mångfald.

Det faktum att en tredjedel av svenskarna är med i idrottsrörelsen ger en stark effekt på samhället. Den ger positiva effekter på allt från hälsoekonomi och självkänsla till besöksnäring och integration. Med en så stor andel av medborgarna som medlemmar i idrottsrörelsen, samt med engagerande påverkan på ännu fler – inte minst då svenska idrottare försvarar Sveriges färger i VM, olympiska spel och paralympiska spel – är idrottsrörelsen en viktig motor i det svenska samhället. Ju fler som inspireras, aktiveras och blir del av den gemenskap som en förening kan erbjuda samt får tillfälle att utöva idrott och fysisk aktivitet, desto bättre är det för Sverige. Idrottsrörelsen gör helt enkelt Sverige starkare. Detta inser både kommuner, regioner och stat, vilka samtliga bidrar med resurser till möjliggörande av idrottsrörelsens verksamhet.

Uppgåelsen mellan stat, regioner, kommuner och idrottsrörelsen kan enkelt beskrivas som att man tjänar varandras syften. Idrottsrörelsen finns till för att bedriva idrott och får resurser från samhället till detta så länge som den samtidigt uppfyller de behov som samhället har. Med hjälp av dessa resurser kan idrottsrörelsen själv bestämma över sin verksamhet och framför allt bedriva verksamheten till stor glädje för vårt gemensamma samhälle. Idrottsrörelsen i Sverige värnar sin frihet och sitt självbestämmande, samtidigt uppskattar idrottsrörelsen det samhälleliga stöd som möjliggör idrottsrörelsens verksamhet och därmed bidraget till ett starkare Sverige.

I många andra länder är idrotten snarare ett medel för att förverkliga statens politik och styrs därmed i betydligt högre grad av stat och politik. I Sverige är det Riksidrottsförbundet som har uppdraget att fördela statens stöd till idrotten. Detta stöd går till allra största del till föreningar men också till idrottens övriga organisationer på regional och nationell nivå. I och med

detta är Riksidrottsförbundet inte bara en sammanhållande medlemsorganisation utan verkar i kraft av bidragsfördelare också i myndighets ställe.

Idrotten och kommersialiseringen

Idrottens betydelse och dragningskraft är betydande. Den lockar många åskådare, följare och andra engagerade. Många idrottsföreningar är bokstavligen centrala i sin respektive närmiljö – idrottsföreningen kan vara det kitt som förenar ett helt samhälle runt ett gemensamt intresse. Den kan också vara stadens största stolthet som via sin representation ger kommunen medial uppmärksamhet och genom sitt lokala och sociala engagemang bidrar till minskad risk för utanförskap och ökad möjlighet för individer att finna meningsfull sysselsättning. Detta stora intresse gör att idrotten även får ett kommersiellt värde. Detta kan till exempel skapas genom rätten att få arrangera och visa elitidrott eller genom att kommersiella aktörer vill samverka med idrottare, föreningar och förbund.

Idrottsrörelsen vill stärka sina resurser för att ännu bättre uppfylla ändamålet med föreningens eller förbundets verksamhet och strävar därför efter att utveckla både verksamhet och kommersiella samarbeten. Inom idrottsrörelsen kan kommersiell verksamhet bedrivas i bolag. Ett sådant ägs till övervägande del av en förening eller ett förbund och tjänar ett speciellt syfte i de fall det är fördelaktigt att förlägga verksamheten i bolagsform. Många gånger bidrar dessa bolag till att utveckla verksamheten på ett sätt som den ideella föreningen sannolikt inte skulle ha klarat på egen hand. I vissa specialidrottsförbund finns möjlighet att föreningen låter sig representeras i tävlingssammanhang av ett idrotts-AB. Det bolaget ägs i så fall till minst 51 procent av föreningen.

Ett samarbete av det kommersiella slaget, eller med en annan aktör med gemensamma intressen, utvecklar ofta både idrotten och den samarbetande parten. Den senare ges via idrotten inblick i idrottens metoder för att utveckla prestation och dessutom ges den möjligheten att samverka med andra organisationer med liknande intressen.

För Sverige som land är idrotten en synnerligen framgångsrik exportindustri och även en av Sveriges bästa och mest kostnadseffektiva marknadsföringskanaler. Svenska idrottare på besök eller mera permanent utplacerade runt om i världen är ofta goda förebilder

som sprider en positiv bild av Sverige och det svenska samhället. När Sverige arrangerar idrottsevenemang är det en injektion för besöksnäringen och hela det omgivande samhället.

Svensk idrott i världen

Grunden för idrottens internationella arbete är en tro på idrotten som mötesplats och brobyggare mellan människor. Detta vill vi inom svensk idrott bidra till genom vår kompetens och vårt förhållningssätt att alla idrottsutövare ska få delta, oavsett religion eller politisk åskådning. Det gör vi genom representation i internationella organ, där vi kontinuerligt vill stärka vårt internationella inflytande. Vår övertygelse är att en idrottsrörelse som vår, partipolitiskt och religiöst obunden, kan bidra till en ökad öppenhet i världen. Idrottens potential som mötesplats är som störst när den välkomnar alla.

Men även om vi alltid värnar den svenska idrottsrörelsens unika värden har vi mycket att lära och inspireras av från den internationella rörelsen. Genom det internationella deltagandet ges idrottsrörelsen möjlighet att få ta del av den senaste internationella idrottsforskningen, prestations- och organisationsutvecklingen samt av innovationer på många områden. Till exempel gäller det utveckling och design av idrottsanläggningar, träningsmetoder, utrustning och tävlingsupplägg.

Svensk idrottsrörelse och dess internationella representer ska alltid stå för "good governance" vilket bland annat omfattar demokratiska processer, transparens och anti-korruption. Svensk idrott ska verka för att den internationella idrotten utvecklas av idrotten på dess egna villkor och på demokratiska och jämställda grunder.

05

Vart är idrottsrörelsen på väg?

Idéprogrammet Idrotten Vill beskriver vad idrottsrörelsen vill vara, hur vi vill uppfattas och vad vår verksamhet ska kännetecknas av. Samtidigt är idrottsrörelsen i ständig förflyttning – annars vore det ingen rörelse. Idrottsrörelsen vill anpassa sig efter samhällets utveckling och tidens tecken och vara öppen för nya idrotter, nya former av engagemang och nya former av hjälpmedel för att bedriva verksamhet och engagera medlemmar. Detta händer bara då människor träffas, diskuterar, föder idéer och vågar prova nya vägar. Och den resan, den har bara startat.

För dig som vill lära mera om idrottsrörelsens framtida resa i form av övergripande mål, strategiska plan och verksamhetsinriktning, se www.rf.se.

Riksidrottsförbundet

Idrottens Hus, Box 11016, 100 61 Stockholm | Tel: 08 – 699 60 00
E-post: riksidrottsforbundet@rf.se | Hemsida: www.rf.se